

18 — НАГРАДА ИЛИ КАЗНА

Детлев протресе главом — изгледа да је задремао, па није видео ни кад је ушла, ни кад је извела своју чаролију. Хансова уста отворена у пола изговорене речи, Дитрих заустављен у тренутку хркања са смешно напућеним уснама и танким трагом пљувачке на бради, Герд са руком испруженом и картом између кажипрста и средњака на десетак центиметара од плоче стола. Не дрхте, не дишу, као музејски експонати од живог меса.

— Шта си ово урадила? — био је уплашен. — Умреће.

— Зауоставила сам људе, да нам не сметају док обавимо разговор. Неће им ништа бити.

Беспрекорно јасно је свако слово изговорила, наглашавајући слоге као што их наглашавају спикери филмских новости. Детлев се сетио професорице немачког језика из основне школе, која је на сличан начин разумљиво говорила, тако да је смисао сваке речи, сваке реченице, или читавог говора морао бити правилно схваћен.

Низ леђа му се сливао зној, тежак, врућ, налик на капљице уља. И по челу су му избиле грашке уљаног зноја. Ослушну — споља су се чули уобичајени звуци, агрегат брекће иза кухиње, хучање велике пећи јењава и појачава се ритмично, али се зато из коморе са тушевима ништа не чује, ни јаук, ни плач, ни клетва, ни врисак, ни звук ударца шаке у метална врата. Дођавола, па и њих је зауставила, помисли, ако то потраје, нећемо достићи дневну норму и смањиће нам плату!

Погледа у врата коморе и заусти да нешто каже, али се предомисли. Радиће данас дуже, до вечере, па ће можда и достићи норму.

Лице жене је било безизражајно.

— Нешто си хтео рећи? — упита она. — Нешто у вези са тим људима унутра?

Док говори, на лицу жене као да се ни један мишић не помера. У црним очима нема наговештаја ни топлини ни хладноћи.

Покајао се чим је погледао у њене очи — учинило му се да га уписавају, да га увлаче у себе и паралишу.

— Не, нема везе — рече Детлев, стресајући се од фантомске хладноће у грудима. — Шта хоћеш од мене?

Властити глас му је личио на думбарање добоша са проваљеном и лоше закрпљеном мембраном. Као да је кроз грло прстима гурао речи напоље из себе, а оне нису хтеле изаћи, него се сакривале по унутрашњости главе, ловећи збркане и испрекидане мисли од којих су отпале.

— Ја од тебе нећу ништа, али ћеш можда ти од мене штети.

Зној га је пецкао по леђима и све више сврбио између плећки. Успео је да се одупре нагону да протрља леђа о избочине камења уграђеног у зид, иако га је то суздржавање стајало огромног напора. Делимично је повратио самоконтролу и унео мир у неповезане мисли.

— Зашто бих ја од тебе хтео било шта?

Слегла је раменима.

— Сви нешто желе и надају се некој награди. Верујем да би и ти радије био на неком другом месту?

Мој боже, шта ми се ово догађа, помислио је. Говори као да сам мртав! А нисам мртав, могу се додирнути! Сањам ли? Да се нисам напио, па имам делиријумски кошмар? Можда сам случајно удахнуо мало гаса, па ме сад муче халуцинације? Да, да, највероватније је то са гасом. И раније су се дешавало да чувари удахну гас. Како оно рекоше на обуци — у случају да руковаоц удахне мању, не

смртоносну количину гаса, може доћи до стања измењене свести и халуцинирања. Потребно је не подлећи паници, него се препустити доживљају, а кад се концентрација отрова у крви смањи, халуцинације ће прећи у сан.

— Идеш околo и испуњаваш људима жеље?

— Једну жељу испуњавам.

— А за узврат?

— Ништа.

— Шта си ти, нека валкира?

— Реци жељу да је испуним.

Препустити се доживљају! То је лако. Очи му блеснуше. Већ годину дана се међу војницима и нижим официрима шапутало да главешине припремају бег у земље Јужне Америке у случају пораза. Детлев замисли себе као богатог власника имања у Аргентини. Уживати, јести, пити, спавати са младим индијанкама, а неко други ради!

Присетио се опере коју је пред почетак рата гледао у Минхену. „Прстен Нибелунга“, мрачно туговање за изгубљеном моћи, за уништеном Валхалом. Та опера га је увек подсећала на пропуштене прилике. Ја нећу пропустити ову прилику, мислио је, нећу спалити своју Валхалу. Бићу паметан Алберих, господар индијанаца Нибелунга! Узећу злато из магацина, моје чаробно злато из реке Рајне, обезбедићу се њиме за пет живота и бити господар света у далекој Аргентини!

— Нека сви остану непокретни! — упре прстом у жену. — То је моја жеља!

Климнула је, а затим нестала. У једном тренутку је била ту, а у следећем није.

Отишао је до магаџинске бараке, успут се не обазирати на то што су сви људи на које је наилазио били непокретни. Ту непокретност је прихватио као нешто уобичајено.

Почело се смркавати док је двадесет сандука златног накита и зуба натоварио у камион. Из кухиње је узео хлеба, сушене шунке, саламе, конзерве са бресквама и све то убацио у кабину. Дуг је пут до најближе луке, неколико дана ће возити, а није хтео да зависи од тога да ли ће негде успут пронаћи храну или неће.

Извезао је камион из круга логора и разлоканим путем кроз баварску шуму се запутио ка Минхену. Желео је да прође кроз велики град, али не као што је то до сада доста пута чинио, као обични, сиромашни чувар у логору Дахау, у приколици камиона, него као богат човек за воланом!

Детлев није имао јасан план како ће стићи у Аргентину, али се надао да ће већ нешто смислити кад се докопа неке од лука. Можда ће морати сам да вози брод? Искрено се понадао томе, јер је мислио да би се то могло показати као изузетно искуство.

А онда је нагло заочио. Из лица му нестаде боје и руке му почеше дрхтати. Као светло у тами, једно питање му је блеснуло у мислима: „Хоће ли људи на свету заувек остати овако непокретни?“